

Biblioteka GUS w służbie statystyki polskiej – misja, ludzie, zadania I. Misja Biblioteki GUS 1918-1968 – tworzenie zaplecza naukowego dla prac badawczych Głównego Urzędu Statystycznego

Biblioteka powstała równocześnie z organizującym się Głównym Urzędem Statystycznym w listopadzie 1918 r., jako niezbędne zaplecze działalności Urzędu. Gdy w sierpniu 1915 roku rosyjskie władze zaborcze opuszczały Warszawę, ewakuując biuro Warszawskiego Komitetu Statystycznego do Petersburga, pozostawiły na szczęście zbiory materiałów bibliotecznych i archiwum w stanie nienaruszonym. One to właśnie stały się zalążkiem przyszłej Biblioteki GUS. Z ramienia Komitetu Obywatelskiego m. Warszawy księgozbiorem tym zaopiekował się wybitny polski uczonek, ekonomista i statystyk - prof. Ludwik Krzywicki, późniejszy współorganizator Głównego Urzędu Statystycznego i Instytutu Gospodarstwa Społecznego. Zbiór ocalony przez Ludwika Krzywickiego przed rozproszeniem i grabieżą liczył wówczas ok.3000 woluminów.

W 1919 roku pierwszy dyrektor GUS prof. Józef Buzek, znany ekonomista, statystyk i polityk galicyjski, doceniając wagę stworzenia właściwego zaplecza naukowego dla działań Urzędu, sprowadził ze Lwowa spuściznę po Lwowskim Wydziale Krajowym, prowadzącym badania naukowe w ramach Cesarstwa Austro-Węgier dla obszaru Galicji. Były wśród nich wielotomowe serie statystyczne austriackie „Österreichische Statistik”, „Roczniki statystyki Galicji” (od 1873 r.), statystyki prowadzone przez miejskie biura statystyczne w Krakowie i Lwowie (m.in. „Wiadomości Statystyczne miasta Lwowa”) wielotomowe serie statystyk pruskich : „Statistik des Deutschen Reichs” (wraz z opublikowanymi wynikami spisów ludności w Niemczech z lat : 1871,1880, 1890, 1900...), „Preussische Statistik”, „Statistisches Jahrbuch für den Preussischen Staat” oraz komplety czasopism statystycznych „Monatshefte”, „Vierteljahreshefte”).

Zbiory biblioteczne zostały bardzo szybko skatalogowane i udostępnione czytelnikom – najpierw pracownikom Urzędu, a na początku 1920 roku również pozostałym użytkownikom spoza GUS. Józef Buzek powiadomił o tym w piśmie z 18 lutego 1920r. rząd II Rzeczypospolitej, pisząc, iż 1 marca 1920 r. zostanie otwarta czytelnia naukowa przy bibliotece Urzędu czynna codziennie w godzinach 9.00-21.00 a w niedziele i święta w godzinach 11.00-13.00. Buzek w tymże piśmie scharakteryzował zakres tematyczny zbiorów Biblioteki GUS, pisząc, iż gromadzi ona „ dzieła z zakresu statystyki, prawa, zwłaszcza prawa administracyjnego i skarbowego, z ekonomii i dziedzin pokrewnych”. Pierwszy dyrektor GUS pomógł nawiązać Bibliotece kontakty z licznymi instytucjami krajowymi i zagranicznymi, które pozwoliły na prowadzenie wymiany publikacji m.in. z londyńskim British Museum, Library of Congress i Bureau of the Census w Waszyngtonie. Dzięki temu zbiory biblioteczne w dwudziestoleciu międzywojennym szybko powiększały się i w 1939 roku liczyły już 60.000 woluminów.

Ustępując z Urzędu Józef Buzek został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Prof. Józef Buzek powierzył w 1919 r. kierowanie Biblioteką prężnemu, młodemu statystykowi - Stefanowi Szulcowi, który po kilku latach pracy w Bibliotece awansował na naczelnika Wydziału Wydawnictw GUS, a następnie został redaktorem głównym GUS. Szulc szybko rozwinął liczne kontakty z instytucjami krajowymi i zagranicznymi. Dzięki temu księgozbiór – zwłaszcza publikacje statystyczne międzynarodowe - szybko się powiększał, a Główny Urząd Statystyczny mógł prowadzić badania w zakresie statystyki międzynarodowej,

m.in. opracowywanie porównań międzynarodowych do „Rocznika statystyki RP”(1921-1930), „Małego Rocznika Statystycznego”(1930-1939), a także ułatwiło wydawanie od 1924 r. przeglądu miesięcznego, a następnie kwartalnego - „Handel zagraniczny”, a od 1927 r. „Rocznika Handlu Zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej”.

W 1939 roku zbiory biblioteczne liczyły już 60.000 woluminów, przy rocznych nabytkach sięgających 3000 woluminów.

Z zachowanej dokumentacji archiwalnej wiemy, że Stefan Szulc osobiście odpowiadał za udostępnianie zbiorów Biblioteki, wydając na to pisemne pozwolenia.¹

W okresie międzywojennym prof. Stefan Szulc prowadził wykłady z zakresu statystyki i demografii w Wolnej Wszechnicy Polskiej i na Uniwersytecie Warszawskim, a po wojnie na Uniwersytecie Warszawskim i w Szkole Głównej Handlowej. Był założycielem i prezesem Polskiego Towarzystwa Statystycznego, członkiem-korespondentem Polskiej Akademii Nauk, członkiem Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN, członkiem Międzynarodowej Unii Badania Naukowego Zagadnień Ludnościowych, reprezentując Polskę na zjazdach i konferencjach międzynarodowych.²

Biblioteka zaczęła w dwudziestoleciu międzywojennym prowadzić działalność wydawniczą, publikując od 1937 roku wykaz nabytków w układzie rzeczowym, znacznie ułatwiający wyszukiwanie informacji statystycznych. Te prace naukowe zapoczątkowała i prowadziła nad nimi nadzór, kierująca od 1928 r. pracami Biblioteki GUS, pod nadzorem Stefana Szulca, Irena Morsztynkiewicz, młoda wówczas i niezwykle ambitna działaczka Związku Bibliotekarzy Polskich.

Poza kierowaniem przez 30 lat Biblioteką Irena Morsztynkiewicz pracowała społecznie w organizacjach bibliotekarskich w kraju i w Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA). Do Związku Bibliotekarzy Polskich wstąpiła już w 1925r. w Wilnie. Uczestniczyła we wszystkich zjazdach bibliotekarzy polskich przed wojną (w latach 1928,1929,1932 i 1936) oraz w międzynarodowych kongresach bibliotekarzy w Rzymie w 1929 r. i w Madrycie w 1935 r.

Od 1946r. działała w reaktywowanym Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, będąc kolejno : przewodniczącą Koła Warszawskiego SBP, członkiem

Prezydium Zarządu Głównego, jego wiceprzewodniczącą; w latach 1953-1956 pełniła funkcję sekretarza generalnego ZG SBP, a w latach 1966-1969 była wiceprzewodniczącą Głównej Komisji Rewizyjnej SBP. Irena Morsztynkiewicz współorganizowała V Zjazd Bibliotekarzy w Warszawie w 1956 r. Niezwykle aktywnie uczestniczyła w międzynarodowym życiu bibliotekarskim. Od 1956 r. brała udział prawie we wszystkich sesjach Rady Federacji, poczynając od XXII Sesji w Monachium w 1956 r., a kończąc na 43 Sesji w Brukseli w 1977 r. W Radzie IFLA zajmowała się organizacją Sekcji Bibliotek Specjalistycznych i Komisji Statystyki, gdzie interesowała ją zwłaszcza statystyka biblioteczna i statystyka wydawnictw.³

W latach II wojny światowej misją pracowników Biblioteki GUS było uchronienie jej zbiorów przed zniszczeniem i grabieżą. To zadanie zostało wykonane. Po wkroczeniu do Warszawy w październiku 1939 roku niemieckie władze okupacyjne przewiozły cały księgozbiór Biblioteki GUS do Krakowa, gdzie ulokowano go w Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego, zajmowanego przez niemiecki urząd statystyczny. Gdy w sierpniu 1944 roku niemiecki urząd statystyczny Generalnego Gubernatorstwa został ewakuowany z Krakowa, księgozbiór Biblioteki GUS pozostał na miejscu w Collegium Novum, którego gmach obsadziły wojska Wehrmachtu. Pracownice Biblioteki podjęły prace w kuchni Wehrmachtu. Stefania Zdrodowska, formalnie nie pracując w Bibliotece, sprawowała pieczę nad księgozbiorem, mając klucze do gmachu Collegium Novum. Za chronienie przed grabieżą i rozproszeniem zbiorów Biblioteki GUS

odznaczono w 1948 roku Stefanię Zdrodowską Złotym Krzyżem Zasługi.

Pod koniec lutego 1945 roku zbiorami Biblioteki i czuwającym nad nim personelem zaopiekował się czasowo krakowski Urząd Wojewódzki, a po reaktywowaniu Głównego Urzędu Statystycznego w marcu 1945 roku – rozpoczęto reewakuację księgozbioru. Na czele GUS stał wówczas prof. Stefan Szulc, wybitny demograf i statystyk, który osobiście czuwał nad kilkumiesięczną operacją przewiezienia m.in. księgozbioru Biblioteki do stolicy.

Dlatego też, w uznaniu wybitnych zasług profesora dla Biblioteki, w 1989 roku decyzją ówczesnego Prezesa GUS – Franciszka Kubiczka – nadano naszej instytucji imię Stefana Szulca.

Po dokonaniu bilansu strat wojennych w 1945r. okazało się, że wśród zbiorów bibliotecznych były one niewielkie. Pierwsze powojenne skontrum wykazało stratę ok. 5000 woluminów.

Gdy w 1953 roku oddano do użytku nową siedzibę Biblioteki, przy gmachu GUS, zaprojektowaną przez pracownię prof. Romualda Gutta, specjalnie dla jej potrzeb, wznowione zostały prace naukowe, zaczęto uczestniczyć w pracach nad katalogami centralnymi nabytków zagranicznych Biblioteki Narodowej i Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoły Głównej Handlowej). Wprowadzono tzw. informację ekspresową o artykułach z ważniejszych czasopism krajowych i zagranicznych, ulepszono formę informacji bibliograficznych o nabytkach (kwartalnik „Biuletyn Nabytków”) i uruchomiono wypożyczanie międzybiblioteczne. ⁴

Odbudowę pracy Biblioteki po wojnie oraz nadanie jej statusu centralnej biblioteki naukowej w kraju w zakresie statystyki i demografii zawdzięcza CBS przede wszystkim wieloletniej dyrektorce – dr Irenie Morsztynkiewiczowej, znanej działaczce Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), autorce kilkudziesięciu prac naukowych i popularnonaukowych z dziedziny bibliografii i bibliotekoznawstwa.

II. Nowa misja CBS 1968-1996 – przekształcenie placówki wewnętrznej Urzędu w otwartą, centralną instytucję w skali kraju w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów z zakresu statystyki, demografii i dziedzin pokrewnych

10 grudnia 1968 roku - decyzją Prezesa GUS – nadano Bibliotece nowy statut. Przekształcił on dotychczasową bibliotekę Urzędu w Centralną Bibliotekę Statystyczną, spełniającą funkcje głównej Biblioteki w kraju w zakresie : teorii i praktyki statystycznej, demografii, statystyki matematycznej, techniki statystycznej i dyscyplin pokrewnych. Podniesiona została jej ranga.

Kierujący w tym okresie Biblioteką przez prawie 30 lat dyrektor Andrzej Jopkiewicz utworzył dział bibliografii i dział informacji statystycznej, które podjęły prace m.in. nad wydawaniem wielotomowej serii „Bibliografii Wydawnictw GUS”, „Bibliografii piśmiennictwa demograficznego” oraz „Bibliografii Piśmiennictwa Statystycznego (bez wydawnictw GUS)”. ⁵

W Bibliotece cyklicznie publikowano „Biuletyn Nabytków CBS”, zeszyty z serii „Zestawienia Bibliograficzne” (wśród nich wydano m.in. : Bibliografię prac prof. dr Stefana Szulca, Ludwika Krzywickiego – bibliografię prac z zakresu statystyki i ekonomii, Spisy powszechne w Polsce, Wykaz bibliograficzny roczników i czasopism Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz innych organizacji międzynarodowych w zbiorach Centralnej Biblioteki Statystycznej im.S.Szulca, Bibliografię prac Ireny Morsztynkiewicz, Bibliografię dydaktyki statystyki, Bibliografię prac prof. dr Jerzego Neymana, Bibliografię prac prof. dr Kazimierza Romaniuka i wiele innych opracowań autorstwa : Joanny Górskiej, Marii Korczyńskiej, Anny Łabedy i Bożeny Łazowskiej).

Cyklicznie opracowywano i wydawano w Bibliotece informatory „Roczniki statystyczne świata w zbiorach CBS”. Poza tym opublikowano kilkadziesiąt artykułów w czasopismach naukowych dotyczących zbiorów, kolekcji i pracy Centralnej Biblioteki Statystycznej im.S.Szulca.⁶

W latach 70-tych i 80-tych bardzo popularny stał się organizowany przez Bibliotekę - celem promocji statystyki w szkołach średnich – ogólnopolski konkurs statystyczny. Jego animatorami byli przez lata : autor pytań i ankiety konkursowej Zygmunt Peuker – wielce zasłużony dla statystyki wieloletni pracownik GUS, dyrektor departamentu, autor kilkuset publikacji z zakresu dydaktyki statystyki, działacz Polskiego Towarzystwa Statystycznego oraz Andrzej Jopkiewicz - dyrektor CBS, działacz Polskiego Towarzystwa Statystycznego i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, przewodniczący konkursowego Jury.

Pierwsza edycja konkursu pod patronatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego – odbyła się w 1968 roku. Konkurs nie był organizowany jedynie w latach 1973-1976. W bieżącym roku szkolnym odbyła się jego XXXVI edycja.

Celem Konkursu było i jest nadal rozwijanie umiejętności i wiedzy młodzieży w zakresie statystyki zdobywanej w szkole na lekcjach statystyki, matematyki, geografii etc... w oparciu o „Mały Rocznik Statystyczny Polski”.

W latach 1968-1972 i 1977-2004 uczniowie odpowiadali na pytania ankiety konkursowej dotyczącej danych publikowanych w Małym Roczniku Statystycznym Polski.

W 2004 roku Prezydium GUS podjęło decyzję o zmianie formuły konkursu – tak by była ona bardziej atrakcyjna dla uczniów i promowała nie tylko wiedzę, ale i umiejętności takie jak : kreatywność, zdolność samodzielnego myślenia.... Zadanie Konkursowe polega obecnie na opracowaniu jednego z trzech podanych do wyboru tematów w oparciu o wiedzę uzyskaną z „Małego Rocznika Statystycznego Polski.”

Przy ocenie prac konkursowych brane są pod uwagę takie kryteria jak : oryginalność interpretacji tematu, układ treści, umiejętność analizy i syntezy wiedzy źródłowej, stopień wykorzystania Małego Rocznika Statystycznego Polski. Biorąc pod uwagę wieloletni, masowy udział młodzieży szkół średnich w konkursie, uważamy, że Ogólnopolski Konkurs Statystyczny jest świetną formą promocji statystyki, organizowaną przez Bibliotekę od ponad 35 lat.⁷ Konkurs nastawiony głównie na edukację statystyczną społeczeństwa ma ogromne walory poznawcze, dydaktyczne i wychowawcze.

Należy do największych przedsięwzięć organizowanych przez Centralną Bibliotekę Statystyczną w zakresie promocji statystyki – obok organizowanych wystaw, wykładów, prelekcji, prezentacji systemu bibliotecznego dla młodzieży, studentów, delegacji zagranicznych itp...

W latach 90-tych ubiegłego wieku Centralna Biblioteka Statystyczna podjęła też żmudne dzieło uporządkowania, skatalogowania i naukowego opracowania ogromnego księgozbioru niedostępnego do 1989 r. dla ogółu czytelników ze względu na klauzule tajności.

Było to możliwe dzięki decyzjom podjętym w 1989 r. przez ówczesnego Prezesa GUS dr Franciszka Kubiczka – który odpoufnił ogromny – liczący ponad 20.000 woluminów zbiór wydawnictw opublikowanych przez GUS w latach 1950-1988 z klauzulami : „poufne”, „do użytku służbowego”, „do użytku wewnętrznego”.⁸ Miało to ogromne znaczenie dla udostępnienia tego zupełnie nieznanego dotychczas dla zwykłego użytkownika czytelnika zbioru o ogromnym znaczeniu dla badań ekonomicznych i statystycznych zwłaszcza porównawczych, w dłuższych szeregach czasowych i dla historyków gospodarczych.

W 1997 roku podjęto w Bibliotece prace nad pełnym uporządkowaniem tego unikalnego w skali kraju zbioru i wydania brakującego ogniwa bibliografii, przedstawiającego nieznane - dla szerokiego kręgu

odbiorców - publikacje Urzędu. Prace te zakończono wydaniem dwutomowej „Bibliografii wydawnictw poufnych i służbowych GUS 1950-1988”.⁹ Tym samym udostępniono całość zbiorów głównych Biblioteki i informację o nich wszystkim czytelnikom.

Dorobek CBS w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów doczekał się krajowego uznania. W 1998 r. decyzją ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego CBS weszła do elitarnego kręgu bibliotek tworzących Narodowy Zasób Biblioteczny.

III. Misją CBS w latach 1997-2004 była automatyzacja katalogów bibliotecznych, obiegu dokumentów w bibliotece, włączenie się do sieci komputerowych, w tym przede wszystkim do Internetu

Podjęte przez GUS w październiku 1996 r. decyzje o modernizacji Centralnej Biblioteki Statystycznej im. Stefana Szulca oraz wyasygnowanie funduszy z PHARE przez Unię Europejską dały możliwość skomputeryzowania działalności Biblioteki.

Celem modernizacji było włączenie CBS w krajowy i międzynarodowy system wymiany informacji za pośrednictwem Internetu, usprawnienie pracy bibliotekarzy i wzrost efektywności obsługi użytkowników. Udało się to osiągnąć. Ramowy program modernizacji został opracowany przy pomocy eksperta – p. Guido Badalamenti, który jest dyrektorem Biblioteki Uniwersytetu w Sienie oraz pełnił kilka lat funkcję przewodniczącego Międzynarodowego Stowarzyszenia Użytkowników Systemu ALEPH (ICAU – International Consortium of ALEPH Users).¹⁰

W swoim dokumencie opracowanym w maju 1997 r. Guido Badalamenti określił nową misję Biblioteki, warunki dobrej pracy zorganizowanej inaczej w związku z automatyzacją CBS i postawił jako główne zadanie dla Biblioteki otwarcie się na potrzeby użytkowników. Ekspert PHARE zdefiniował hasłowo misję CBS : „Biblioteka musi otworzyć wszystkie drzwi i wpuścić użytkowników do swego wnętrza. Nie powinna być Urzędem ani magazynem lecz otwartą na potrzeby użytkowników nowoczesną placówką z pełnym serwisem informacyjnym o swoich zbiorach i zbiorach innych bibliotek.”

Biorąc pod uwagę rady eksperta Biblioteka zreorganizowała swą strukturę i model pracy. Połączone zostały działy informacji i bibliografii, utworzono specjalistyczne stanowisko dla bibliotekarza systemowego i dwa stanowiska dla administratorów systemu bibliotecznego ALEPH.

Pierwsze działania techniczno-modernizacyjne w Bibliotece rozpoczęto w latach 1996-1997 od zakupu serwera dużej mocy, 23 stacji komputerowych, 12 drukarek, serwera CD-ROM, czytników kodów kreskowych i sprzętu prezentacyjnego oraz mebli umożliwiających instalację zakupionego sprzętu.¹¹

W 1997 roku w CBS uruchomiono oprogramowanie, zainstalowano system operacyjny, przeprowadzono kompleksowe szkolenie pracowników.

W maju 1997 r. zakończono szkolenie pracowników merytorycznych w zakresie zintegrowanego, automatycznego systemu bibliotecznego ALEPH (Automated Library Expandable Program). Od października 1997 r. rozpoczęto wdrażanie procedur i wykorzystywanie poszczególnych modułów systemu do prac bieżących, a od 1 stycznia 1998r. rozpoczęto automatyczne katalogowanie zbiorów bieżących.

Bazę katalogu komputerowego w systemie ALEPH udostępniono użytkownikom 12 stycznia 1998 r., umożliwiając przeglądanie jej nie tylko w obrębie sieci CBS, ale także z dowolnego komputera pracującego w sieci Internet.¹²

Pracami modernizacyjnymi Biblioteki kierowała jej ówczesna dyrektorka - Janina Pawlik - statystyk, redaktor, której z ramienia Centralnego Ośrodka Informatyki Statystycznej pomagał w zakresie wdrażania i

eksploatacji systemu ALEPH w Bibliotece oraz szkoleń pracowniczych - Andrzej Styczyński - koordynator ds. wdrażania automatyzacji, oddelegowany przez kilka lat do pracy w Bibliotece. W pierwszym etapie automatyzacji prac Biblioteki bardzo pomocny był kilkusobowy zespół kierowany przez prof. Eugeniusza Ścibora z Instytutu Informacji Naukowo-Technicznej, który m.in. opracował zasady tworzenia języka informacyjno-wyszukiwawczego w Centralnej Bibliotece Statystycznej. W zespole prof. Eugeniusza Ścibora pracowały m.in. Katarzyna Ślaska - obecnie wicedyrektor Biblioteki Narodowej oraz Anna Sadoch - dziś kierownik Działu Opracowania Zbiorów w Bibliotece Sejmowej. Ze strony Centralnej Biblioteki Statystycznej za wdrażanie systemu Aleph do Biblioteki, w tym zwłaszcza za proces retrokonwersji zbiorów i utworzenie bazy katalogowej w Internecie odpowiadało dwóch kustoszów i kierowników działów zarazem: Bożena Łazowska i Barbara Świąćicka.

Po wprowadzeniu CBS do Internetu, Biblioteka i jej użytkownicy mogą korzystać z baz danych informacyjnych, dostępnych w tym systemie w bibliotekach polskich i zagranicznych, a także z baz statystycznych posadowionych na serwerach zagranicznych. Komputeryzacja prac umożliwia sprawne, szybkie i łatwe opracowywanie zestawień bibliograficznych, informatorów. Przyczynia się także do rozwinięcia współpracy krajowej i zagranicznej z bibliotekami i ośrodkami dokumentacyjno-informacyjnymi.

Dzięki modernizacji CBS zaczęła uczestniczyć aktywnie w pracach ICAU (International Conference of Aleph Users), a następnie w International Group of Ex Libris Users (IGeLU) z siedzibą w Sienie. Biblioteka jest członkiem tego stowarzyszenia od 2005 r., co pomaga rozwijać i doskonalić jej system organizacyjny, jak i techniczny.

IV. Misja CBS dziś i jutro to digitalizacja katalogów, zbiorów i zorganizowanie biblioteki cyfrowej w środowisku wirtualnym dobrze służącej budowie społeczeństwa informacyjnego opartego na wiedzy

Od kilkunastu lat Biblioteka jest miejscem implementacji technologii komputerowych. Zautomatyzowaliśmy katalogi biblioteczne, obieg dokumentów w bibliotece, włączyliśmy CBS do internetu i do sieci bibliotek pracujących w zautomatyzowanych programach bibliotecznych (Aleph, VTLS, Virtua

W 2004 r. zdigitalizowaliśmy katalogi tradycyjne: alfabetyczny katalog kartkowy Biblioteki obejmujący zbiory z lat 1918-1997 oraz bazę wydawnictw wewnętrznych GUS z lat 1950-1988. Dzięki tej operacji Biblioteka udostępnia cały katalog tradycyjny i OPAC on-line (<http://statlibr.stat.gov.pl>) co znacznie ułatwiło pracę naszym użytkownikom. Od 2009 r. digitalizujemy i udostępniamy w bibliotece cyfrowej Narodowy Zasób Biblioteczny.

W latach 2004-2014 zdigitalizowano w CBS przede wszystkim wydane w latach 1919-1939 Roczniki statystyczne RP, wszystkie wydane przez GUS publikacje z I Powszechnego Spisu Ludności RP (1921 r.) i II Powszechnego Spisu Ludności RP (1931 r.), powojennych spisów ludności z 1946 r., 1950 r. i 1960 r. a także najcenniejsze XIX i XX wieczne cmentarze statystyczno-ekonomiczne ze zbiorów CBS (np. XIX-wieczne obzory guberni) oraz część najcenniejszych zbiorów kartograficznych (Atlas Statystyczny Rzeczpospolita Polska z 1930 r.). Do końca 2015 r. zdigitalizowane zostaną wszystkie przedwojenne wydawnictwa GUS.

Biblioteka będzie nadal, szerzej niż dotychczas, uczestniczyć we wdrażaniu projektu „Europejskiej Biblioteki Cyfrowej”, digitalizować najcenniejsze, liczące ok. 3000 woluminów zbiory XIX-wieczne i z początku XX wieku z zakresu statystyki i demografii, które mają charakter unikalny i znajdują się częstokroć jedynie w naszych zbiorach.

Podstawowym zadaniem, a zarazem misją dla CBS na najbliższe lata jest budowa biblioteki wirtualnej. Kierunek rozwoju katalogu Centralnej Biblioteki Statystycznej musi zakładać wyjście z systemu

bibliotecznego do systemu informacyjnego.

Chodzi o zbudowanie nowej biblioteki w świecie generacji internetowej, tak aby cyfrowe zapisy produkowane w CBS były dostępne nie tylko z naszej strony domowej www, ale z wielu naukowych przeszukiwarek, jak np. Digital Book Index

W najbliższej przyszłości Centralna Biblioteka Statystyczna zamierza rozbudować lektorium informatyczne i wprowadzić szerszy zakres udostępniania zbiorów elektronicznych i baz on-line w oparciu o technologie modułów opracowanych w ostatnim czasie przez Ex Libris, które umożliwiają równoległe wyszukiwanie w wielu katalogach bibliecznych pracujących w różnych systemach, elektronicznych bazach danych (prenumerowanych i dostępnych bezpłatnie) oraz czasopismach elektronicznych dostępnych dla danej instytucji, dostarczając użytkownikom wspólne listy rezultatów i dalsze usługi z dostępem do pełnych tekstów łącznie.

Celem wprowadzenia nowych rozwiązań w systemie Aleph w CBS jest przede wszystkim ułatwienie życia naszym Czytelnikom, którzy będą mogli przeglądać metadane, wykonywać wyszukiwanie pełnotekstowe w metadanych i obiektach bibliecznych, wyszukiwać i odczytywać zbiory cyfrowe poprzez Web OPAC, ale także usprawnienie pracy bibliotekarzy poprzez maksymalną automatyzację i uproszczenie prac bibliecznych.

Kluczowym zadaniem na najbliższe lata jest ułatwienie korzystania z zasobów informacyjnych służb statystyki publicznej zawartych w wydawnictwach Głównego Urzędu Statystycznego i 16 urzędów statystycznych w województwach (roczniki statystyczne, analizy, monografie, publikacje źródłowe, czasopisma branżowe) będących w zbiorach Centralnej Biblioteki Statystycznej poprzez :

- szersze udostępnianie zbiorów on-line (budowa statystycznej biblioteki cyfrowej we współpracy z ogólnopolską Federacją Bibliotek Cyfrowych i za jej pośrednictwem z EUROPEANA),
- ułatwienie korzystania miejscowego w czytelnicy z zasobów Centralnej Biblioteki Statystycznej poprzez budowę informatorium elektronicznego z dostępem czytelników do internetowych baz statystycznych polskich i międzynarodowych oraz umożliwienie czytelnikom korzystania z zasobów biblioteki w tzw. wolnym dostępie (bezpośrednio w magazynach).

Głównym zadaniem Biblioteki na najbliższe lata jest stworzenie z niej nowoczesnego centrum biblioteczno-informacyjnego, uczestniczącego w krajowym i międzynarodowym systemie wymiany informacji. Centralna Biblioteka Statystyczna musi stanowić sprawnie funkcjonujące zaplecze dla szerokiego kręgu odbiorców bieżącej i historycznej informacji statystycznej, ściśle współpracując z Departamentem Informacji, w tym zwłaszcza z Centralnym Informatorium Statystycznym Głównego Urzędu Statystycznego.

Nowe technologie informacyjne mają być wprowadzane nie po to, aby zanikało czytelnictwo tradycyjnej książki, ale po to by szybciej i efektywniej każdy nasz użytkownik – na miejscu w czytelnicy, w lektorium informatycznym lub on-line mógł uzyskać interesujący go zbiór informacji statystycznych, demograficznych i pochodnych, będący w zasobach naszej biblioteki, bibliotek pozostałych jednostek organizacyjnych statystyki publicznej lub grupy bibliotek współpracujących z nami bez względu na formę : tradycyjną (wersje print) czy elektroniczną (dostęp do baz on-line, Cd-romów, DVD itp.).

Budowa społeczeństwa informacyjnego opartego na wiedzy jest celem, misją i najważniejszym wyzwaniem określającym przyszłość pracy Centralnej Biblioteki Statystycznej na najbliższe lata.

-
1. Zachowały się pisma z lat 20-tych XX wieku z prośbą o udostępnienie zbiorów Biblioteki GUS np. od Koła Ekonomistów Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie, Państwowego Instytutu Nauczycielskiego, Związku Literatów i Dziennikarzy Żydowskich i wielu osób prywatnych, prowadzących badania naukowe, na których widnieją odręczne adnotacje S.Szulca zezwalające na korzystanie ze zbiorów.
 2. Prof. Stefan Szulc był autorem wielu wybitnych prac naukowych; ukoronowaniem jego pracy naukowej i dydaktycznej było wydanie po raz pierwszy w latach 1952-1954 (a następnie wielokrotnie wznawianego) - podręcznika dla studentów „Metody statystyczne”.
 3. Za swą działalność była odznaczona m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Odznaką Zasłużonego Działacza Kultury, Medalem 50-lecia GUS i i in.
 4. Biblioteka GUS/Irena Morsztynkiewicz//Wiadomości Statystyczne 1964 nr 3 s.25-26
 5. Centralna Biblioteka Statystyczna.Dzieje.Zbiory.Zadania/Andrzej Jopkiewicz//Wiadomości Statystyczne 1976 nr 2 s.44-46
 6. Przykładowo : Katalogi Centralnej Biblioteki Statystycznej/Anna Łabęda//Wiadomości Statystyczne 1980 nr 1 s.45-46;Opracowanie serii wydawniczych GUS w katalogach Centralnej Biblioteki Statystycznej/ Anna Łabęda//Wiadomości Statystyczne 1982 nr 12 s.43-44;Zasoby specjalistyczne w zbiorach Centralnej Biblioteki Statystycznej/Zygmunt Peuker//Wiadomości Statystyczne 1983 nr 2 s.39-42; Zbiory kartograficzne w Centralnej Bibliotece Statystycznej/Stanisław Turkowiak//Problemy map społeczno-gospodarczych , Lublin 1978.
 7. XXXV Ogólnopolski Konkurs Statystyczny /Bożena Łazowska//Wiadomości Statystyczne 2007 nr 4 s.90-92
 8. „Zarządzenie nr 26 z dnia 10 kwietnia 1989r. w sprawie zniesienia niektórych klauzul ograniczających dostęp do informacji statystycznych” oraz „Zarządzenie nr 40 z dnia 31 maja 1989r. w sprawie ograniczenia rodzajów wiadomości statystycznych stanowiących tajemnicę służbową i państwową”.
 9. Bibliografia wydawnictw poufnych i służbowych GUS 1950-1988, t.I-II/Bożena Łazowska. -Warszawa, GUS.CBS, 1998-2000.
 10. G.Badalamenti, Library automation implementation in the Central Statistical Library, CSO, Warsaw 1997.
 11. PHARE Programme PL 9302 Upgrading of the Statistics Information System POLSTAT.Data Processing, Publishing, Training and Library computerization equipment and related software / Central Statistical Office, CSO, Warsaw 1997.
 12. Modernizacja Centralnej Biblioteki statystycznej/Bożena Łazowska//Wiadomości Statystyczne 2005 nr 7 s.88-93

Biblioteka GUS w służbie statystyki polskiej – misja, ludzie, zadania

Central Statistical LibraryPast, Present and Future

Podmiot publikujący: Główny Urząd Statystyczny

Publikujący informację: Beata Zawistowska

Publikacja informacji: 26.05.2015 10:41

Aktualizacja informacji: 17.03.2025 14:17

[Sprawdź historię zmian](#)